

?Aigua privada que brolla de privilegis franquistes

Les empreses que actualment gestionen l'abastament d'aigua a Terrassa, Sabadell, Girona o Vic van aconseguir les concessions gràcies al beneplàcit de les elits polítiques i empresarials de la dictadura del general Franco | En el cas de Vic, la concessió de 99 anys es va fer l'any 1949 a Aigües de Vic SA

Els contractes de cessió dels drets de l'aigua a Vic, Terrassa i Sabadell, signats durant el franquisme

Terrassa, la quarta ciutat més poblada de Catalunya i la vuitena dels Països Catalans, es troba al punt de mira de la batalla per la reinternalització del servei de l'aigua. El 9 de desembre finalitzava el contracte de concessió de 75 anys atorgat a l'empresa MINA Pública Aigües de Terrassa SA i una àmplia majoria de la representació política al ple del consistori (20 de 27 regidors) ha acordat que el servei passarà a mans públiques. Mentre l'empresa desplega tot el seu potencial mediàtic i jurídic per impedir la remunicipalització, plataformes com Aigua és Vida, la Taula de l'Aigua de Terrassa o l'Observatori Municipal de Terrassa posen sobre la taula diversos elements per fiscalitzar les irregularitats de l'empresa i aporten un element històric que es repeteix en altres empreses gestores de l'aigua al territori: les arrels franquistes de la concessió.

«Liberada Cataluña por el glorioso Ejército Nacional, se encontró la Comisión Gestora a quién se encargó en momentos tan difíciles la gestión y encauzamiento de los asuntos municipales y ciudadanos con importantes problemas de mejora resolución, y entre ellos con el angustioso del abastecimiento de aguas a la población». Com ja apunta el segon article del contracte de concessió, datat el 10 de desembre de 1941, la Comissió Gestora -nomenada per les autoritats feixistes que acabaven de guanyar la Guerra Civil- atorga l'explotació del servei d'abastiment i subministrament d'aigua de la ciutat de Terrassa per una durada de 75 anys als tres poderosos industrials Josep Badrinas Sala, Juan Marqués Casals i Mariano Galí Guix -en nom de la companyia MINA Pública d'Aigües de Terrassa- sense cap concurs públic. MINA era una societat civil (de fet, la més antiga que figura al Registre Mercantil), constituïda l'any 1842 per abastir la creixent indústria tèxtil de Terrassa. Els industrials, que controlen la societat, no la converteixen en mercantil fins que no tenen assegurada la concessió. Badrinas, un empresari tèxtil important de l'època, argumenta -en aquest contracte- que ho fan per patriotisme, per la

«restauración de España, siguiendo los dictados de nuestro glorioso Caudillo».

Actualment, tot i que el grup Agbar és soci majoritari de l'empresa MINA (en controla el 33%, segons dades de Sabi), Marià Galí Segué, fill d'un dels primers propietaris de l'empresa mercantil, també n'és accionista i president i ha estat el seu director general durant 28 anys, fins al 2013. També és president de la Cambra de Comerç de Terrassa des de 2006.

Aigua, elits industrials i poder polític

A finals del segle XIX, l'aigua era un bé comunal a moltes poblacions, però, amb l'arribada de la industrialització, el creixement urbà es va multiplicar i l'aigua va esdevenir un element vital per al desenvolupament econòmic i urbanístic. L'auge del sector tèxtil a Catalunya, una indústria que necessitava d'un abastament d'aigua important per poder funcionar, va fer que les elits industrials i financeres, que després de la Guerra Civil estaven estretament lligades al règim franquista, volguessin controlar un servei rendible i en règim monopolístic al municipi.

A la majoria de ciutats industrials, doncs, diferents empreses privades van assumir la gestió de l'aigua per assegurar-se el control del recurs com a matèria primera per a la seva producció. També és el cas de Sabadell, on la Companyia General d'Aigües de Sabadell (CASSA) té un contracte de concessió de 99 anys des de 1949. «CASSA neix del gremi de fabricants de Sabadell, que tenia com a president l'alcalde franquista Josep Maria Marcet i del qual formaven part els principals banquers i les personalitats financeres més importants de la ciutat, que tenien una visió de creixement econòmic a partir del control de l'aigua», afirma Eduard Masjuan, historiador econòmic i membre del grup de recerca Aigua, Territori i Sostenibilitat de la UAB. «Gràcies a les influències de l'empresariat de Sabadell dins el poder franquista, van poder desenvolupar un sector terciari al voltant del negoci de l'aigua en un moment en què la indústria tèxtil ja entrava en declivi», apunta.

El mateix patró al Gironès

Fora de Barcelona i l'àrea metropolitana, també trobem algunes concessions d'aigua amb un origen lligat al franquisme. Tal com explica Josep Rost a L'Ariet, l'empresa Girona SA, antecedent de l'actual concessionària AGISSA, es va crear l'any 1975, quatre mesos abans de guanyar una concessió de l'últim govern franquista al municipi per l'abastament d'aigua a Girona, Salt i Sarrià de Ter. La influència amb el règim va ser clau per aconseguir un contracte tan sucós sense cap experiència prèvia: entre els accionistes de l'empresa, hi havia Florenci Coll Llach, fill d'una família de terratinents de l'arròs a Pals; Manuel Vicens Moner, alcalde franquista de Sant Feliu de Guíxols; Enric Llaudet Ponsá, fill dels empresaris del tèxtil propietaris de la colònia Llaudet, o Juan Gich i Bech de Cardena, membre d'una família d'empresaris del suro d'Agullana i destacat dirigent franquista de la zona (va ser Secretario General del Movimiento i procurador de les Corts Franquistes per la província, entre altres càrrecs).

En el cas de Vic, la concessió de 99 anys es va fer l'any 1949 a Aigües de Vic SA. És una de les poques ciutats catalanes on la gestió privada de l'aigua no està en mans d'Agbar o d'alguna de les seves filials. L'empresa està controlada per empresaris locals i, des que va rebre la concessió, al contracte, hi figuren noms de personalitats de poderoses famílies industrials de Vic com Josep Pujols Vergés, Joan Busquets Mataró o Jaume Genís i Rius, membre de la nissaga Genís i Rius de la indústria pelletera.

Article publicat original a la Directa.